

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

Vlme, 1480

Feria sexta post pasca ... sermonis quadragesimi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

est. Scdm hanc humanitatis naturam nulli est dubiū quin p̄r
et deus sit sibi et ceteris cōmunis. Aliter dicit Augu. qz deus est
p̄r xp̄i et pater alioz hoīm: sed p̄r xp̄i est naturaliter. ⁊ eterna
genitura. ceteroz vero p̄ creatōem et gr̄a adoptionis. Quantū
vero ad rōnem humanitatis ipse cum ceteris hoīb̄ h̄t deum. sed
adhuc differenter: quia inter deum et homines ipse est media-
tor ⁊.

Tercia pars. **H**

Er̄cio cum dicit. Venit maria: tangit gaudiosa re-
surrectionis annuntiatio. venit Maria magdalena
cum gaudio et exultatione. Et est sciendum vt dicit.

Augu. de sensu euāgelistaz. qz maria magdalena
cū aliis mulierib̄ p̄mo venit ad monumentū. ⁊ vidit angelum
sedentem sup lapidem reuolutum qui annuntiavit eis xp̄m re-
surrexisse. Sed maria magdalena attonita renūciauit apl̄is cor-
pus esse sublatum currentib̄ vero Petro et Jo. ad monumen-
tum ipsa sola ex mulierib̄ cucurrit post eos. vbi itz eis recē-
tib̄ duos vidit angelos. ⁊ xp̄m in figura otolani vt dicit p̄sent
euangeliū. Cum vero gaudens itz veniret ad discipulos. vt
renunciaret que viderat. reptis aliis muliereb̄ ibant simul: et
dum irent occurrit eis ih̄s. vt dicit Mat. 28. Et dixit illis aue-
te. Ille vero accesserunt et retinuerunt pedes eius: et adorauerūt.
tunc eis oīb̄ mādauit xp̄s vt renunciarent apl̄is eum viuere
Annunciatis discipulis quia vidi dñm. p̄mo annūciauerat abla-
tum esse corpus. Ecce igit vt dicit. Gre. qz humani generis cul-
pa ibi abscondit. vñ p̄cessit. mulierei p̄ma vīro annūciauit ver-
ba mortis. illa vero nouam vitam annūciat. ⁊ hoc ideo vt dicit.
Beda. ne p̄petui reatus apud vīrū obp̄tium sustineret. ⁊ que
vīro culpam transfuderat. transfunderet et gr̄am: Et hoc dixit
mihī. s. ascendo ad p̄rem meum. facta est maria magdalena re-
surrectionis xp̄i prenuncia. et verborum ipsius relatrix. cum ta-
men apostolus prohibeat mulierē docere et predicare. qd̄ spe-
ciale p̄uilegium merita gr̄az beate marie magdalene accū-
lat. Rogemus ergo deum ⁊.

**Seria sexta post pascha. Prima pars
sermonis. quadragesimi.**

Inde discipuli abierunt in galileā in montē vbi cō-
stituerat illis ih̄s ⁊. Mat. 28. Querit ad qd̄ oꝝtu-
erit discipulos xp̄i ire in galileā ad videndū eum
cū in iherusalem pluries illis apparuit ⁊ quare vi-
dendus solum in galilea p̄mittit dicendū qz diui-
num cōsiliū nunq̄ mutat licz mutent̄ opa. vt dicit. 1. 1. 4. ca.

Sermo

Diuinum autē consiliū fuit solum in galilea se discipulis demon-
strare. et hoc propter quinque. Primo quidem ad maiorem sue resur-
rectionis certitudinē. xps enim ante passionem uersatus fuit in
galilea cū discipulis. vñ manifestū erat xpm vere resurrexisse dū
in eisdem locis post resurrectionem uersabant cum eo. Secūdo
qz in iudea timore iudeoz et imaginatione uise mortis xpi sic i
pediebant discipuli: qz nō vere credebant resurrectionem eius.
in galilea uidentis erat. que est patria discipuloz. in qua eum
non mortuū sed uiuum uiderant. Terco ad maiorem eoz so-
lacionem. Est enim valde penosum post mortem amici in locis ill
manere in quibz cū eo dum uiueret uersati fuim9. vñ uidem9
qz hoies fugiunt illa loca propter alleuacionem mesticie. Si autē
quem credebamus mortuum uiuere audieremus. maximū no-
bis esset gaudium etiam ipis locis eum uideret. que propter
mortem eius nobis odiosa fuerant. Quarto quia nolebat xpus
in ciuitate illa ex toto se discipulis manifestare. in qua adema-
tus fuerat iniuste ad mortem. tanqz detmens et ab horrens ip-
sam. Quinto hinc glo. quia galilea transmigratio interpretatur
xps autē resurgens transibat a iudeis ad gentes. ideo discipuli re-
cedunt a iudeis ut in galilea gentium uideant xpm. licz autē ta-
le fuerit diuinū ppositū ante tñ qz irent in galileam xps se disci-
pulis demonstrauit. primo quidem ne nimia dilatio esset illis
causa doloris. Secdo ne fieret causa erroris putantibz eū non re-
surrectuz. Terco qz non expectassent eū uideri in galilea: nisi
prius cōstasset eis qz resurrexisset in ierlm In pñti autē euangelio
agit de ista appitione dñi. qd in tres ptes diuidit. quaz prima
cōtinet appentis xpi maiestātē. altera resurgentis vlem potestātē
ibi et accedens ihus. Terco familiarem pmanētis caritatem:
ibi. et ecce ego. Circa p̄mum tria tangunt. Primum est obedie-
tia discipuloz vnde dicit. vñ decim autē discipuli abieit de ierlm
in galileam. vñ recesserant prius ueniētes ierlm duce xpo ad pas-
sionem ueniēti. In montē ubi cōstituerat illis ihus. Ille est mōs
in quo añ passionē transfiguratus ē. B Secdo ponit dis-
cipuloz reuerentia. Et uidentes eum subito inter eos. vultu
mirabili et iocundo appuit Mat. 15. vidit te dñe qsi āgelū dñi
et turbatum est cor meum p̄ timore glie tue. valde ei mirabi-
lis es dñe. et facies tua plena grāz. Adorauerunt h̄ p̄mo legit
qz xpm oēs apli post resurrectionem adorauerūt. quia manifestū
in eo apparebat diuinitatis signū gliosū. Nō qz adorandus est
xps p̄mo quidem rōne diuine maiestatis. Deu. 6. dominum de-
u mtuū adorabis et illi soli huies. rōne diuine generacōis qz fili9

dei est Mat. 14. Qui in nauicula erant venerunt et adorauerunt
 eum dicentes. vere filius dei es. rōne tpalis creatōis Xpo. 14.
 Adorate eum qui fecit celū et terram et mare et oīa que in eis sūt
 et fontes aquaz. rōne vniuersalis dñationis ps. Adorabunt ī
 aspectu eius vniuerse familie gentiū. qm̄ dñi est regnum. et ipse
 dñabit gentium. rōne sanctissime vniōis verbi ad carnē Tho.
 13. Adorabunt dñm in te et terram tuā in sanctificatōe habebūt
 rōne nre redemptionis ps. Adorabūt eum oēs reges terre. oēs
 gentes seruiēt ei. qz liberauit paupem a potente. Item rōne io-
 cunde resurrectionis ps. Adorabimus in loco vbi steterūt pedes
 eius. qd vt fiat subiungit. surge dñe in requiem tuā. rōne nre
 glorificationis. Tho. 13. Lux splendida fulgebis. et ideo om̄es
 fines terre adorabūt eum. ppter hęc oīa triplex mundi machina
 xpm̄ adorat. Phi. 2. In nomine ihu om̄e genua flectatur. cel. sc̄i
 um. terrestrium. et infernoz. Adorant quidem eū celestia cum ex-
 ultatione siue sint angeli spūs ps. Adorate eū oēs ange li ei⁹
 siue sint beati spūs hoīm Apoc. 424. Seniores padebant ante
 sedentem in throno. et adorabāt viuentem in secula seculorum si-
 ue etiā ipa sint celestia corpa Ge. 32. vidi p somnū quasi solē
 et lunam et stellas. 11. adorare me Item adorat eū machina ter-
 restris ex deuotione ps. Dis terra. hoies habitantes in terra.
 adoret te et psallet tibi. psalmum dicat nomini tuo siue sint re-
 ges principes seculi. Mat. 2. De tribu magis. intrantes domū ī
 uenerunt puez cum maria nre eius. et pidentes adorauerunt
 eū siue fuerint apli pncipes ecclie sic h̄ Isa. 49. Vultu in terra de-
 misso adorabūt te Tota etiā aggregatio fidelū a xpo instituta eū
 adorat ps. oēs gentes quascunqz fecisti venient et adorabūt corā
 te dñe. Item adorat eū infernalis machina: h̄ cū tremore demō-
 nes em̄ credunt et tremiscunt Mat. 5. Videns aut̄ hō ī spiri-
 tu in mundo ihum a longe. cucurrit et adorauit eū. C Terc-
 tio ponit quorundā hesitatio. Quidā aut̄ nō oēs viz dubitauerunt
 non dicit qd quidā non crediderint. sed qd dubitauerunt
 est em̄ differentia inter dubitare et nō credere. qui enim non cre-
 dit remotus aut contrarius est veritati. Qui vero dubitat ad ve-
 ritatem accedit. sed nondum in ea firmatus est. Non aut̄ cre-
 dum est aliquos ex vndecim apostolis vsqz nunc incredulos cō-
 resurrectioni quibz xps̄ tocens se manifestauerat. Nam et Tho-
 mas q̄ incredulus fuerat iā erat solidat⁹ ī fide h̄ tñ aliq̄ adhuc
 min⁹ p̄cāi dubitat in q̄bō nōdū erat fides resurrectionis firmata
 Que omnia nostre fidei sunt confirmatio. Nam vt dicit Leo
 papa hanc hesitationem infirmitatis humane nequaquā spiritus

Sermo

veritatis pmisisset predicatorum inesse peccato: nisi illa trepida sollicitudo et curiosa cunctatio nostre fidei fundamenta iecisset. Solida igitur fidei fundamenta illorum dubitatio fecit. quod dum non credunt narranti. quidam vero non credunt nisi tangant et videant. alii vero etiam videntes et tangentes dubitant. triplex fidei firmitas oritur. primo enim tollit omnis suspitio falsitatis. Non enim ordinatione humana facta est resurrectio: quoniam tot fuerunt non credentes et dubitantes. Secunda quod certitudo fidei roborat. Nec enim faciliter potuit non credentibus et sic dubitantibus persuaderi resurrectio sed expressam optulit illis veritatem ostendere. Tercia quod omnis nobis occasio erroris tollit. quia dubitationes aliorum nos instruunt versus firmavit attractus. Gratias agamus igitur diuine dispensationi. et sanctorum premissis necessarie tardivati. quia dubitatum est ab illis ne dubitaretur a nobis etc.

Secunda pars

Secundo cum dicit. Et accedens ihesus. tangit vultus resurgentis potestas. et tria facit. primo quidem ipsam potestatem sibi collatam demonstrat. et accedens ihesus ut familiaris cum discipulis loqueretur. Locutus est eis dicens data est mihi omnis potestas. Dicitur. Illi potestas data est. qui paulo ante crucifixus fuerat. sepultus in tumulo: et postea resurrexit. istam potestatem ab eterno patre obtulit filio. Sicut ut dicit Severianus. In tempore filius dei stulit virginis filio. deus homini diuinitas carni quod semper ipse cum patre possedit in celo et in terra ut homo die. qui ante regnabat in celo per fidem credentium. etiam regnat in terris. Attendite quod hanc potestatem ante resurrectionem homo christus habuit ab instanti sue conceptionis. sed eam non ostendit usque post resurrectionem. immo sub potestate fuit homini usque ad mortem. Nota ut dicitur in decretis duo sunt. Imperator augustus qui principaliter mundus regitur auctoritas sacra pontificum et regalis potestas. vna spiritalis altera temporalis est. Sed tamen spiritalis potestas longe excellentior est temporalis. vnde dicit Ambrosius. in suo pastorali. honor et sublimitas episcopalis nullis potest temporum adsequari. Si regum vulgari conspes et principum dyademati longe est inferius quam si plumbi metallum ad auri fulgorem spes cum videas regum colla et principum submitti gemis sacerdotum: et ex osculatis eorum dextris omnibus ipsorum credant se muniri nihil est in hoc seculo excellentius sacerdotibus. nihil potest sublimius episcopis respirari et potest spiritalis ista potestas que est in sacerdotibus nomine celi intelligitur. temporalis vero que est in regibus nomine terre intelligitur christo igitur data est potestas in celo et in terra quia sacerdotalis et regalis in ipso

potestas excellenter existit & sacerdotali dñi Heb. 2. Pretur for p
 nobis ingredit̃ ih̃sus hm̃ ordinem mechl̃sedech pontifex fact̃ us.
 de regali vero dñi Mala. 1. Rex magnus ego sum dicit dñs ex
 ercituum & nomen meum horribile in gentibz preter has autoz
 potestates est in xpo tercia potestas distributionis. qz sacerdoti-
 um & regnum cui vult p̃e distribuere. & ascendens in celū vtrā
 qz potestatem reliquit ecclesie. vñ. 22. di. ca. oēs. dicit qz solus
 xps fundauit romanā eccliaz qui beato petro eterne vite clauis
 gero terrem simul et celestis regni contulit potestatem. E
 Sed qz nemo militans deo implicat se negociis secularibz ideo
 quasi dispensatiue factum est. vt papa solius potestatis spūalis
 auctoritatem hanc et executionem tpalis vero potestatis aucto-
 ritatem quidam habebat. sed executionem regibz et impatori
 committat. hm̃ qz dicit Ber. li. 4. de consi. 10. Est igit̃ in xpo sa-
 cerdotalis et regalis potestas est etiā in ecclia. sed excellenter est
 in xpo quidem qz potestas xpi est p̃marie institutionis. In-
 stituit em̃ quos vult sacerdotes et dignitates ordinat. Xpo. 1.
 fecit nos regnum & sacerdotium deo et patri Eph. 4. Ipse de-
 dit quosdā quidez aplos. quosdā aut̃ pphetas. alios vero euā-
 gelistas. alios aut̃ pastores et doctores. Item distribuit regna
 Dan. 2. Ipe trāfert regna atqz instituit. Proū. 8. Per me re-
 ges regnāt. & legum additores iusta decernūt. p me principes i-
 pant et potestates decernunt iusticiam. Sedo excellit dñatione
 potestas em̃ xpi est que non auferit. & regnum ipsius qd nō cor-
 rumperit. Similiter & sacerdotalis dignitas. He. 2. ih̃sus eo qz ma-
 neat in eternū. sempiternum h̃t sacerdotium. Tercio excellit au-
 dōritate ip̃e em̃ p̃ncipalis rex et sacerdos. alii tanq̃ ministri
 Sap. 2. Audite reges. qm̃ data est a dño potestas vobis. & vir-
 tus ab altissimo. et ministri estis regni eius. De sacerdotibz ve-
 ro dicit. 1. Cor. 4. Sic nos existimet homo vt ministros xpi & di-
 spensatores ministerioꝝ dei. Quarto excellit efficacia. Nam licz
 reges nri possint occidere nō tñ viuificare. Sed de xpo dñi Sap.
 16. Tu es dñe qui vite & mortis habes potestatem &c. Sacerdos
 tes similiter licz sacramenta adhibeant ad viuificandā aiā so-
 lus tñ gratiam infundit que est vita aiē et liberata morte pecc̃i
 Mat. 9. Sciat̃ qz filius hoīs h̃t potestatem in terra dimitte di-
 pecc̃a. Quanto excellit iudicio. qz in finali iudicio oīs potestas tñ
 regum qz sacerdotū ad eum deuoluet̃. a quo nulla erit appellatio.
 Jo. 5. potestatem dedit ei & iudiciū facere &c. Sexto excellit
 retribucōe. pene em̃ et p̃mia regū et sacerdotū tpalia sunt. Sed
 ip̃e p̃ meritis vniuscuiusqz h̃t potestatem. aut penam aut gl̃iam

Sermo

eternam dare. de potestate eterne pene habet. Luca. 12. timete
eum qui postq̄ occiderit h̄t potestatem mittere in gehennā d̄ po
testate vero eterne vite. Jo. 12. dedisti ei potestatem oīs carnis
vt om̄ie qd̄ dedisti ei det eis vitam eternā. ¶ Secdo au
toritate sibi tradite pt̄atis ap̄los mittit in orbem vniuersum:
Euntes ergo: tanq̄ ministri regis regum: docete oēs gentes do
ctrina p̄mittit̄ sacramento. qz eccl̄ie sacramenta non dan̄t in cre
dulis. p̄pter quam causam catholicus p̄cedit baptismum. Naz
vt dicit Die. fieri non p̄t. vt corpus baptismi recipiat sacramē
tum. nisi añ aīa fidei suscepit veritatem. vñ sacramentū subseq̄t̄
Baptisantes eos in noīe p̄ris et filii ⁊ sp̄s sancti: Cū septē sint
eccl̄ie sacra. ceteris obmissis soluz p̄cipit baptismū. Est ei anua
sacrorū. vt dicit Dyo. in eccl̄iastica ierarchia. Et hoc p̄t̄ tria
tum qz p̄ baptismū solū aliquis d̄ xp̄ianus. tum qz est p̄ testa
tio fidei per quaz est accessus p̄mus ad d̄nm. tum etiaz qz p̄ so
lum baptismū absq̄ aliis p̄t̄ esse salus. Et attende q̄ baptizare
idem est q̄ lauare et qz p̄mitus rō lauandi est in aqua. id sola
aqua est manifestus sacramenti. Item cū aliquid p̄cipit̄ alicui
ipse qui p̄cepit suū p̄ceptū significat in p̄ma aut sc̄da p̄sona. h̄
ille q̄ p̄ceptū exeq̄t̄ illud p̄prie significat in p̄ma p̄sona. ⁊ id̄ liz
x̄ps dixit baptisantes eos. qui tñ baptisat d̄t dicere. ego bapti
so te. et non quemadmodū greci dicunt. Baptiset seruus x̄pi ste
phanus in noīe x̄i. In noīe dicit et non in nom̄. b̄. qz quorū
est vna diuinitas. eoz d̄t esse vna inuocatio. p̄ris et filii ⁊ sp̄i
ritu sancti. Si quis vt dicit didimus vnum de p̄didis noībul
p̄termittet. strari⁹ esset x̄po legislatori. et sine p̄fectione bap
tisaret. ymmo licz corpus lauaret exterior. aīam tñ interior nō
mundaret. vnde non esset sac̄m. Tertio addit̄ mandatū de ob
seruantia mandatorū noue legis. qz em̄ in x̄po est pt̄as sacerdo
talis id̄ mandauit sac̄m baptismi. qz vero etiā h̄t regalē pt̄atē
ideo regio edicto mandat in regno suo suam legem obseruari
docentes eos seruare. non corde tñ. aut verbo. sed etiā ope. qz
vt dicit Rabanus sic corpus sine sp̄u mortuū est. ita fides sine
op̄ibz mortua est: oīa: qz iota vnum aut vnius apex non p̄terie
bit a lege. donec oīa fiant: quecunq̄ mandauit vobis: ⁊ h̄ fue
runt p̄cepta euangelica. que sic in summa continentur in dilectio
ne dei et proximi x̄i.

Tertia pars. ¶

¶ Erat cum dicit. Ecce ego x̄i. p̄mittit̄ discipulis p̄sen
tia x̄pi. Quia em̄ officium magnū impositū erat apo
stolis. vt hoīes attentibiles p̄ totum mundū discurs
rerent nouā fidē crucifixi annūciare sacramenta x̄erre

in vilitata mandata noue legis docere. oia ista implere arduuz
erat et difficile. maxime qz sciebāt xpm ascensuz celos. qui di-
xerat Jo. 15. Sine me nihil potestis facere. eo igit absentē impos-
sibile erat p̄ficere officiū mīnistrū. Et ideo ip̄e pmittit eis. qz sic
sit celos ascensurus. qz tñ semp futurus sit cū eis: Et ecce ego:
non quidem hm rōnem hūantatis vt dicit Beda. qz inquantū
hō assumptus est in celū. ⁊ sedet a dextris dei. sed inquantū de⁹
licz etiā hm qz hō maneat cū fidelibz sub sacramento eucaristie:
vobiscū sum: non solum est cum aplis. sed cū oibz etiā qui p̄ eos
crediderunt in eū: oibus diebz: ita vt nec vno momento t̄pis
relinquat eccliam fidelīū: vsqz ad r̄sumamē seculi: Beda. hūi-
tum inquit p̄ infinito p̄mē. nam quī in p̄nti seculo māet cū ele-
ctis eos p̄tegendo. ip̄e post finez seculi sine fine cū eis manebit
eos remunerādo. **Id** Nota qz triplex est status ecclie. in-
cipientīū. p̄ficiētiū. et p̄fectoz. cū oibz istis est xps vsqz ad cō-
summationē seculi. Est quidem cū incipientibz vt p̄ficient. cū p̄-
ficiētibz vt p̄ficiant. sed cū p̄fectis vt coronam vite recipiant.
quos status iā transierat ap̄lus dicens. z. Thi. 4. Bonum cer-
tamen certauī. cursum r̄sumauī. fidem huauī. ⁊ ad incipientes
p̄tinet timere. penitere. temptari. tribulari. In oibz istis xps est
cum eis. timent quidē penas inferni. sed ip̄e roborat eos ps. n̄
timebo mala qm̄ tu mecum es. Die. 42. Vos pauidi formida-
tis regem babilonis. nolite timere eum dicit dñs. qz ego vobis-
cum sum. Item penitēt ⁊ dolent de p̄ctis p̄teritis ⁊ cū eis est vt
eos r̄fortet Ezech. 3. Xbii amarus i indignacōe sp̄s mei hęc ē
amaritudo p̄nie et indignacōis ad se ip̄m. ⁊ subdit. manus em̄
dñi erat mecum r̄fortans me. Item temptant incipientes a r̄cu-
piscencis p̄teritis. cū quibz tñ est xps vt eas mitiget. Psa. 43.
Cum transieris p̄ aquas tecū ero. ⁊ flumina nō opient te. cū trā-
sieris in igne nō cōbures. ⁊ flāma nō ardebit in te. Itē tribulāt
multis aduersitatibz incurrentibz. cū quibz tñ ē xps vt eos eri-
piat ps. cum ip̄o sum in tribulacōe eripi ā eum. Ad p̄ficientes
p̄tinent laborare. pugnare. instanter opari. ⁊ pseuerare. Est cū
laborantibz in solatiū. Sap. 9. Mitte illā de celis cum sc̄tis tuis
vt mecum sit et mecum laboret. Adest pugnantibz in adiutoriū
Dutro. 20. Si exieris ad bellum c̄tra hostes tuos non timebis
eos qz dñs tecum est. Jere. 20. Dñs mecum est tanqz bellator. for-
tis idcirco qui p̄secunt me cadent. Adest bene opantibz in asoz-
cium. z. Reg. 7. De quod est in corde tuo vade ⁊ fac. quoniā
dñs tecū est. Adest pseuerantibz in p̄mīū. Psa. 41. Ne timeas qz
ego tecum sum ne declines. qz ego deus tu⁹. Ad p̄fectos p̄tinet